

סדר תשס"ט Seder 2009

מעבדות לחרות

סדר פסח משותף לישראלים ולפליטים אפריקאים בישראל
"בְּאֶזְרַח מְכֻם יִהְיֶה לְכֶם הַגֵּר הַגֵּר אֶתְכֶם וְאַהֲבַת לוֹ כְּמוֹךְ כִּי גֵרִים הָיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם" ויקרא יט

From Slavery to Freedom

Joint Passover Seder for Israelis and African Refugees in Israel

"The foreigners residing among you must be treated as your native-born. Love them as yourself, for you were foreigners in Egypt" Leviticus 19:34

De l'esclavage à la Liberté

Seder de la Pâque pour les Israélien et les réfugiés africains en Israël

"Si un étranger vient s'installer dans votre pays, ne l'exploitez pas. Traitez-le comme s'il était l'un des vôtres. Tu l'aimeras comme toi-même: car vous avez été vous-mêmes étrangers en Egypte"

من الاستعباد الى الحرية

عيد الفصح سيدر مشتركة للاسرائيليين واللاجئين الافارقة في اسرائيل
وَلْيَكُنْ لَكُمْ الْغَرِيبُ الْمُقِيمُ عِنْدَكُمْ كَالْمَوْطِنِ. تَحِبُّهُ كَمَا تَحِبُّ نَفْسَكَ، لِأَنَّكُمْ كُنْتُمْ غُرَبَاءَ فِي أَرْضِ مِصْرَ. فَأَنَا الرَّبُّ.

Organized and sponsored by:

ARDC | Amnesty Israel | Art Plus Ltd | Assaf | Beit Tefilah Israeli | Bina - The Secular Yeshiva | Brit Olam | Fugee Friday | GodSaveJerusalem | Hashomer Hatzair | Hotline for Migrant Workers | Israel Activists | JDC-Israel | Kibbutz Movement | Lasova | Mesila | Pissful SIS | Physicians for Human Rights | Topaz | 77 Hagbarot

The foreigners residing among you must be treated as your native-born. Love them as yourself, for you were foreigners in Egypt. Leviticus 19:34

Thirty-six times in the Torah we are told to remember that we were strangers in the Land of Egypt. Thus, we are commanded to treat other humans with dignity and respect, because we were once slaves and we remember that degradation. This evening is a modest expression of this collective memory turned into action.

How good and how pleasant it is for brethren to dwell together in unity.
Psalm 133

In this special night we are all "gerim", we are all foreigners, we all celebrate our journey from slavery to liberation, each nation and its own story. Each generation is obliged not only to remember its own Exodus, but also to be attentive to those among us here, and in the whole world, that find themselves today in a state of slavery, oppression and suffering.

"כְּאֶזְרַח מִמֶּנּוּ יִהְיֶה לְכֶם הַגֵּר
הַגֵּר אִתְּכֶם וְאָהַבְתָּ לוֹ כְּמוֹךָ כִּי גֵרִים
הָיִיתֶם בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם" ויקרא יט'

שלושים ושש פעמים מצווה עלינו התורה לזכור שהיינו גרים בארץ מצריים ומשום כך עלינו לכבד ולאהוב את הגר הגר עמנו. כיהודים אנו זוכרים את העבדות וההשפלה שהיו מנת חלקנו לאורך הדורות. הערב הזה הוא ביטוי צנוע לזיכרון הקולקטיבי שלנו ותרגומו למעשה.

הינה מה טוב ומה נעים שבת
אחים גם יחד
תהילים קלג'

בערב המיוחד הזה כולנו גרים, כולנו חוגגים את יציאתנו מעבדות לחירות, כל אחד בתוך עמו הוא ומתוך סיפורו שלו. בכל דור ודור עלינו לזכור לא רק את יציאתנו אנו, אלא להיות קשובים למי מאיתנו - כאן ובעולם כולו - שנמצאים ברגעים אלו "במצרים" - במצב של עבדות, דיכוי וסבל.

לפני אלפיים שנה, הפך עם ישראל את הפסח לסדר בו אנו אוכלים ומספרים את סיפור יציאת מצריים בכל בית. סיפור הפסח וחגיגת החופש נכנסנו גם למחזור הדם של הנצרות, דרך יום א' של הלולבים, אותו חוגגים הנוצרים ביום הראשון שלפני חג הפסחא לזכר כניסתו של ישו לירושלים, כאשר הוא מלווה במאמיניו, שנשאו בדיהם כפות תמרים כסמל של התנגדות. החג חדר לנצרות גם דרך דבריו של ישו בסעודה האחרונה שהיתה כנראה סעודת ליל הסדר. מאוחר יותר, אימץ האסלאם לחיקו את משה כנביא: "בשם אללה הגדול הרחום והחנון, פסוקים אלה מהספר המאיר מספרים את סיפור משה ופרעה לכל המאמינים. ויהפוך פרעה לעצום ורב בארצו ויפלג את העמים למחנות. ויחמוס עם אחד ויהרוג את הזכרים ועל הנשים יחוס כדרך העריצים. ואנו התחננו אליו לחוס על החלשים ולהקים להם מנהיגים ויורשים ולישבם בארץ" (הקוראן, 1-6 28)

"הגדת הפליטים" נכתבה במיוחד עבור הסדר המשותף של ישראלים ופליטי אפריקה בישראל. ההגדה נכתבה ונערכה על ידי צוות משותף של הארגונים: טל שקד, אסטבן גוטפריד, רני יגר, יוספה אבן שושן, אביטל בנאי, ניקולס שלגמן ונועה טמיר. חלקים מההגדה נלקחו או מבוססים על "הגדת החופש" מאת הרב ארתור ווסקאו, 2004.

About two thousand years ago, the Jewish people reshaped the celebration of Passover into the Seder, A meal during which we recount the story of the exodus from Egypt. The story and celebration have passed into the traditions of Christianity as well. Through the story of Palm Sunday, recounting the actions of a group of Jews, lead by Jesus, entering ancient Jerusalem at Passover time as part of the general Jewish agitation against the Roman Empire. More deeply still, through the teachings of Jesus in the Last Supper, which seems to have been a Passover Seder. Still later, Islam welcomed Moses as a prophet: "In the name of Allah, most benevolent, ever-merciful, these are the verses of the illuminating Book. We narrate to you from the history of Moses and Pharaoh in all verity, for those who believe. The Pharaoh became high and mighty in the land, and divided the people into different classes. He impoverished one class, slaying its males and sparing its women, for he was indeed a tyrant. We wished him to favor those who were weak in the land and make them leaders and heirs and establish them in the country." (Al-Quran, 28: 1-6; Ahmed Ali translation)

"Hagadat Plitim" was written especially for the African refugees and Israelis' joint Seder. It was written and edited by: Tal Shaked, Esteban Gottfried, Rani Jaeger, Yosefa Even-Shoshan, Avital Banai, Nicolas Schlagman and Noa Tamir. Some sections were taken, or inspired by, "The freedom Hagadah" by Rabbi, Arthur Waskow, 2004.

For centuries, the Passover Seder and the Exodus story have been an inspiration to individuals, groups and nations, sending a clear message of liberation, justice and freedom. In modern times, the slavery of African-Americans and their hope of liberation were crystallized into dozens of songs and thousands of sermons, about the Exodus of ancient Israelites from slavery.

Today, we join together to celebrate the love of freedom which is common to our human nature. To stand together as brothers and sisters against all forms of slavery, oppression and social injustice.

Together, Jews, Christians and Muslims, Israelis, temporary and permanent residents and refugees from Congo, Ivory Coast, Darfur, Eritrea, Sudan and Senegal will sit and eat at the same table and pray for a better world for us and for our children. Let us thank God for the opportunity we have to share our stories and work together for healing and freedom.

Blessed are You, the Lord our God, Sovereign of the Universe, who has kept us alive, sustained us, and brought us to this happy moment in our lives.

סיפור יציאת מצריים מהווה מקור השראה לאומות, לקבוצות וליחידים עד עצם היום הזה, משום שהוא מגלם מסר ברור של צדק, חופש ושחרור. כך למשל העבדות של האפריקנים באמריקה ותקוותם לחופש, באים לידי ביטוי במאות שירים והמנונים השואבים השראתם מהסיפור העתיק המתאר את יציאת מצריים של בני ישראל.

היום, אני מתכנסים יחד כדי לחגוג את אהבת החופש המשותפת לטבענו האנושי. להתייצב יחד כאחים ואחיות כנגד כל צורה של עבדות דיכוי ואי צדק חברתי.

יחד, יהודים, נוצרים, מוסלמים, אזרחי קבע בישראל, תושבים ארעיים, ופליטים מקונגו, חוף השנהב, דארפור, אריתראה, סודן וסנגל, נשב לאותו שולחן, נאכל ונתפלל לעולם טוב יותר עבורנו ועבור ילדינו. אנו מודים לאלוהים על האפשרות שנתנה לנו לחלוק את הסיפורים שלנו ולפעול יחד למען ריפוי וחרות.

בָּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם, שֶׁחַיֵּנוּ וְקִיְמָנוּ וְהִגִּיעָנוּ לְזֶמְנוֹ הַזֶּה.

Four Cups

Through wine, symbol of joy, we sanctify this special moment which we celebrate together the freedom of the Jewish People and all nations.

Tonight we dedicate these four cups of wine to four personal stories of exodus from Egypt: of the Jewish People, of Darfur and South Sudan Refugees, of refugees from Congo and refugees from Eritrea and the Ivory Coast.

Kadesh

Blessed are You, the Lord, Our God, Sovereign of the Universe, who creates the fruit of the vine. Blessed are You, the Lord, Our God, and Sovereign of the Universe, Who has drawn us to your service, and sanctified us by Your precepts. Lovingly You have given us festivals for happiness, including today, the Holiday of Matzot, the season of our liberation, a sacred day to gather together to commemorate the Exodus from Egypt. For You have called us and sanctified us with all the nations. You have granted us joyfully the holidays.

Blessed are You, God, who sanctifies the people of Israel, all the peoples of the world, and the festivals.

Blessed are You, the Lord our God, Sovereign of the Universe, who has kept us alive, sustained us, and brought us to this happy moment in our lives.

ארבע כוסות

דרך היין, סמל השמחה, אנחנו מקדשים את הזמן המיוחד הזה, שבו נפגשים יחד לחגוג את חג החרות של העם היהודי ושכל העמים.

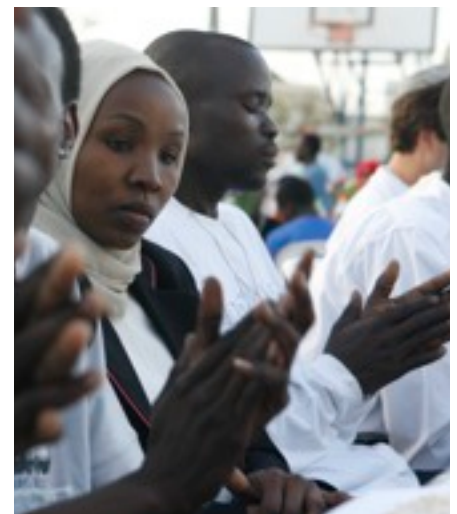
הערב, אנו מזמינים נציגים מהקהילות השונות היושבות כאן אתנו, לברך על כוס יין ולספר את סיפור יציאתם ממצריים. יציאת מצרים של בני ישראל, יציאת מצרים של פליטי דארפור ודרום סודאן, של פליטי קונגו, של פליטי אריתראה ושל פליטי חוף השנהב.

קדש

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, בורא פרי הגפן.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, אשר קרבנו לעבודתו, וקדשנו במצותיו. ותתן לנו יי אלהינו באהבה מועדים לשמחה, חגים וזמנים לששון, את יום חג המצות הזה, זמן חרותנו, מקרא קדש, זכר ליציאת מצרים. כי אלינו קראת ואתנו קדשת עם כל העמים, ומועדי קדשך, בשמחה ובששון הנחלתנו. ברוך אתה יי, מקדש ישראל והזמנים.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם, שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה.

The three Matzah

Today we use the three matzah as a symbol of the continued struggle for social change:

The first matza symbolizes the downtrodden and the slaves who throughout history have always been second, or not mentioned at all. Tonight they are foremost.

The second matza symbolizes the people who dared to voice their beliefs though they suffered for it, and who continue to fight for those beliefs and the right to live in freedom.

The third Matza symbolizes our ambition to break the "code of silence" that surrounds violence against minorities and women

Carpas – The Spring festival

One of the symbolic elements on the Seder table is the Carpas, a vegetable which we dip in salt water. The salt water symbolizes our ancestors' tears, when they were slaves in Egypt. Today, we add to them the tears of all the refugees family members, who had to stay behind and could not embark on their family's journey to freedom. The green vegetable also symbolizes spring, the harbinger of redemption, which we celebrate today.

**Blessed are You, Lord, our God,
King of the universe, who creates
the fruit of the earth.**

Yachatz

We break the middle matzah in two, wrapping one portion in a napkin and hiding it.

This division reminds us of the forced splitting of communities and families due to Disappearances, detentions, and deportations of immigrants that are carried out in the name of public safety. Families divided in their homelands or at the border. The visible half becomes our bread of affliction, lekhem oni, the suffering of those who do not know where their loved ones have been taken.

The hidden half, the afikoman, represents the horrors hidden

כרפס – חג האביב

אחד הסמלים של ליל הסדר הוא הכרפס, ירק הטבול במים מלוחים. המים המלוחים מסמלים עבורנו את הדמעות של אבותינו שהיו עבדים במצרים. היום, בעת הטבילה, אנו מוסיפים לדמעות אלו את דמעותיהם של כל בני המשפחה של הפליטים שנאלצו להשאיר מאחור במסעם אל החופש. הירק, מסמל את האביב, מבשר הגאולה, אותו אנו חוגגים היום.

**בְּרוּךְ אַתָּה יי אֱלֹהֵינוּ מֶלֶךְ הָעוֹלָם,
בוֹרֵא פְּרֵי הָאֲדָמָה.**

יחץ

אנו חוצים את המצה לשניים, עוטפים חלק אחד במפית ומחביאים אותו. השבר מזכיר לנו את הפילוג שנכפה על קהילות ומשפחות בעקבות היעלמויות, מעצרים, גרוש מהגרים הנעשים בשם בטחון הציבור ומפרידים משפחות ועמים במצריים או בגבול הישראלי. המחצית הגלויה, מסמלת את לחם העוני, את סבלם של כל אלה שאינם יודעים מה עלה בגורל יקיריהם.

המחצית המוסתרת, האפיקומן, מסמלת את מעשי הזוועה הנסתרים מעינינו: את היחס המשפיל לאלה שנשלחים למעצר ומונעים מהם

ורחץ

בתחילת הסדר אנו נוהגים ליטול ידיים כחלק מההכנות לקראת סעודת הסדר.

Urchatz

The tradition at the start of the Seder is to wash one's hands in preparation for the Seder feast.

from our sight: humiliating treatment of those detained and prevented from speaking with their families and friends.

The disappeared are blocked from our sight twice, physically separated in jails, but also wrapped in a blanket of fear of further deportations and legal attacks, intended to silence their communities.

Until these parts become one whole again, our seder cannot truly end. Only when families and communities are reunited, can we claim our own freedom.

Maggid - storytelling

On Seder night we make believe as if we all came out of Egypt, we tell and retell the story of the exodus. The story is passed from father to son, mother to daughter, from generation to generation... Yesterday we were slaves, today we are free.

לדבר עם משפחותיהם וחבריהם. עצורים אלה נמצאים בבידוד כפול, הם נעלמים מן העין ושרויים בבידוד מאחורי חומות הכלא ובנוסף לזאת, הם עטופים בשמיכת הפחד מפני גרוש נוסף, שמטרתה להשתיק את הקהילות שלהם. הסדר שלנו לא יוכל להסתיים עד אשר יתאחדו שני החלקים האלה מחדש. רק לאחר שהמשפחות והקהילות האלה יתאחדו בשנית, נוכל גם אנחנו להגיע לחרות שלנו.

מגיד

בליל הסדר אנו נוהגים לדמות עצמנו כאילו יצאנו ממצרים, ולחזור ולספר שוב ושוב את הסיפור, העובר מאב לבן, מאם לבת, מדור לדור... "אתמול היינו עבדים, והיום – בני חורין."

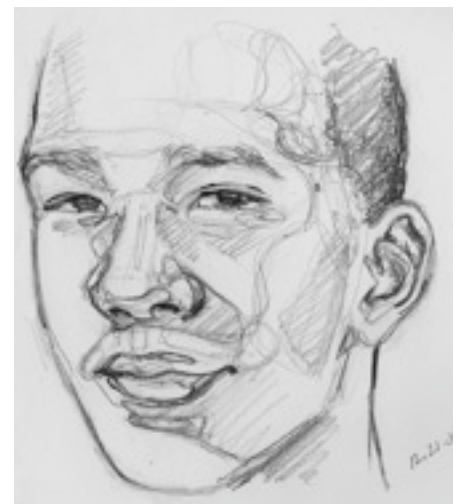
הריני מוכן ומזומן לספר ביציאת מצרים יחד עם כל היושבים כאן

שלוש המצות

היום אנו הופכים את שלוש המצות לסמל להמשך המאבק לשינוי חברתי: מצה ראשונה מסמלת את העבדים ולמדוכאים, שלכל אורך ההיסטוריה הופיעו תמיד במקום השני או לא הוזכרו כלל. היום יש להם זכות ראשונים.

מצה שניה מסמלת את האנשים שהעזו והביעו את דעותיהם הפוליטיות ולמרות שנפגעו מכך המשיכו להיאבק על דעותיהם וזכותיהם לחיות בשוויון.

מצה שלישית מסמלת את שאיפתנו לשבירת "קשר השתיקה" הקיים סביב אלימות נגד בני מיעוטים ונשים.

Kol Dichfin - Whoever is Hungry

We invite to join our Seder table all those who have nowhere to celebrate the holiday. "Whoever is hungry, let him come and eat; whoever is in need, let him come and conduct the Seder of Passover." We commit ourselves to performing the Mitzva of welcoming others not only on Passover but all year. This evening we all sit and eat together and drink together from four cups.

The second cup of wine

We drink to commemorate the exodus from Egypt of the Congolese and Ivory Coast communities.

Blessed are You, Lord, our God, King of the universe, who creates the fruit of the vine.

כל דיכפין

ממנהגי הפסח להזמין אל שולחן הסדר את כל מי שנמצא סביבנו ואין לו היכן לחגוג. "כל דיכפין ייתי ויאכול, כל דצריך ייתי ויפסח" אנו מחייבים את עצמנו לקיים את מצוות "כל דכפין" לא רק בפסח, אלא לאורך כל השנה. הערב כולנו יושבים ואוכלים יחד סביב שולחן אחד ומרימים יחד ארבע כוסות כמנהג המסורת.

כוס שניה

לחיי יציאת מצריים של הקהילה הקונגולסית וקהילת חוף השנהב.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן.

Freedom

By Tosh, Congolese Refugee

Freedom, Freedom
Freedom is more than the wealth
Freedom, Freedom
Freedom is more than the money
Freedom, Freedom
Freedom is more than everything

Ma Nishtana - The four questions

The Seder is built around questions that children ask their parents about the Exodus from Egypt. The more questions the better.

Why is this night different from all other nights?

On all the other nights we may eat either leavened or unleavened bread, but on this night only unleavened bread.

On all the other nights we may eat any species of herbs, but on this night only bitter herbs.

On all the other nights we do not dip even once, but on this night twice.

On all the other nights we eat and drink either tense or relaxed, but on this night we all relax.

But these are not the only questions we could ask. Any question is a way in. And every question is an act of freedom. So let us ask new questions, our own questions, even if we do not yet know the answers.

The third cup of wine

We drink to commemorate the exodus from Egypt of the Eritrean community.

Blessed are You, Lord, our God, King of the universe, who creates the fruit of the vine.

מה נשתנה

הסדר בנוי על כך שהילדים שואלים את הוריהם לכל ארכו על סיפור יציאת מצרים העובר מדור לדור. וכל המרבה בשאלות, הרי זה משובח.

מה נשתנה הלילה הזה מכל הלילות?

שבכל הלילות אנו אוכלין חמץ ומצה, הלילה הזה - כולו מצה! שבכל הלילות אנו אוכלין שאר ירקות, - הלילה הזה כולו מרור! שבכל הלילות אין אנו מטבילין אפילו פעם אחת, - הלילה הזה שתי פעמים!

שבכל הלילות אנו אוכלין בין יושבין ובין מסבין, - הלילה הזה כלנו מסבין!

אולם, אלה אינן השאלות היחידות שאפשר לשאול. כל שאלה יוצרת פתח, כל שאלה היא פעולה של חרות. והיום נשאל שאלות חדשות, את השאלות שלנו. גם אם אנו עדיין איננו יודעים את כל התשובות.

כוס שלישית –

לחיי יציאת מצריים של הקהילה האריתראית

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן.

Ma Nishtana

Mah nishtanah ha-lai-lah hazeh mi-kol ha-le-lot?

She-b'khol ha-le-lot anu okh-lin chametz u-ma-tzah, ha-lai-lah ha-zeh kulo ma-tzah.

She-b'khol ha-le-lot a-nu okh-lin sh'ar y'ra-kot, halai-lah ha-zeh ma-ror.

She-b'khol ha-le-lot eyn anu mat-bilin a-fi-lu p-am a-chat, ha-lai-lah ha-zeh sh'tay f'a-mim.

She-b'khol ha-le-lot a-nu okh-lin beyn yosh-vin u-veyn m'su-bin, ha-lai-lah hazeh ku-la-nu m'su-bin.

עבדים היינו, היינו
עתה בני חורין, בני חורין

We were slaves in Egypt...
Now we are free

LET MY PEOPLE GO

When Israel was in Egypt's
land,
Let my people go;
Oppressed so hard they could
not stand,
Let my people go!

(Chorus:)
Go down, Moses,
'Way down in Egypt's land;
Tell ol' Pharaoh,
Let my people go!

Thus says the Lord,
bold Moses said,
Let my people go;
If not I'll smite your first-born
dead;
Let my people go!
(Chorus)

No more shall they in bondage
toil,
Let my people go;
Let them come out with Egypt's
spoil,
Let my people go!
(Chorus)

We need not always weep and
mourn,
Let my people go;
And wear these slavery chains
forlorn,
Let my people go!
(Chorus)

The devil thought he had us
fast,
Let my people go;
But we thought we'd break his
chains at last,
Let my people go!
(Chorus)

Arba'a Banim - The Four Children

The Torah speaks of four
children: one is wise, one is
wicked, one is simple, and one
does not know how to ask.

There is much rabbinic
commentary on the Four
Children (traditionally, Four
Sons) in the Seder. The Rabbis
see them as representing four
types of people. The types of
people we are will determine our
responses to human tragedies.
Today the wise, the wicked, the
simple, and the one who does
not know how to ask, ask about
Darfur:

The wise asks "What are our
responsibilities, as Jews, to the
oppressed people of Darfur?"
The wicked asks, "Why should
we care what happens to a
bunch of Muslims thousands of
miles away?"
The simple child asks, "What can
we do to help those people?"
And what shall we say to the
child who does not know how to
ask?
"Lo taamod al dam réakha" is a
Biblical commandment. "Thou
shalt not stand idly by the
shedding of the blood of thy
fellow man." The word is not
"akhikha," thy Jewish brother, but
"réakha," thy fellow human
being, be he or she Jewish or
not.

Elie Wiesel

ארבעה בנים

כנגד ארבעה בנים דברה תורה,
אחד חכם ואחד תם ואחד רשע
ואחד שאינו יודע לשאול.

ישנן הרבה פרשנויות מסורתיות
על ארבעת הבנים בהגדה. חז"ל
רואים אותם כמייצגים ארבעה
אבות טיפוס. האופי שלנו יכתוב
את אופן התגובה שלנו לטרגדיות
אנושיות, כרצח העם בדארפור.

החכם, הרשע התם וזה שאינו
יודע לשאול שואלים היום על
דארפור:
הבן החכם שואל: "מה היא
האחריות שלנו, כיהודים, לדיכוי של
בני דארפור?"
הבן הרשע שואל: "למה לנו
לדאוג למה שקורה לקבוצת
מוסלמים הנמצאת במרחק אלפי
קילומטרים מכאן?"
הבן התם שואל: "מה אנו
יכולים לעשות כדי לעזור לעם
הזה?"
ומה נאמר אנחנו לבן שאינו
יודע לשאול?
"לא תעמוד על דם רעך", זוהי
מצוות התורה. המילה איננה "רעך
היהודי", אלא "רעך", כל רע, כל בן
אדם, יהיה זה יהודי אם לאו.
אלי ויזל

The fourth cup of wine

We drink to commemorate the exodus from Egypt of the Darfur community.

Blessed are You, Lord, our God, King of the universe, who creates the fruit of the vine.

Dayeinu

Every year we thank God for all the miracles performed for us: from the Exodus out of Egypt, to our journey through the desert until we entered the land of Israel where we built a home for the Jewish People.

What does this mean, "It would have been enough"? Surely no one of these alone would indeed have been enough for us. It means to celebrate each step toward freedom as if it were enough, then to start out on the next step. It means that if we reject each step because it is not the whole liberation, we will never be able to achieve the whole liberation. It means to sing each verse as if it were the whole song and then sing the next verse!

כוס רביעית

לחיי יציאת מצריים של הקהילה מדארפור וסודן.

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם בורא פרי הגפן.

דיינו

מדי שנה אנו מודים לאל בשירה, על כל הניסים שעשה עבורנו החל מיציאת מצריים, דרך התלאות שעברנו במדבר, עד שהגענו לארץ ישראל שבה בנינו לנו בית.

מה זאת אומרת "די דיינו"? מובן מאליו שאף אחד מהניסים לא היה מספק אותנו לבדו. אבל אנו חוגגים כל צעד בדרך לחרות, כאילו היה מספיק ורק לאחר מכן ממשיכים לצעד הבא. פירושו של דבר, שאם אנו דוחים את הצעד הקטן בדרך לשחרור המלא, לעולם לא נצליח להגיע אל החופש השלם.

ומשום כך אנו שרים כל בית, כאילו גילם בתוכו את כל השיר כולו ורק לאחר מכן ממשיכים אל הבית הבא.

דיינו

אלו הוציאנו ממצרים דיינו.

אלו נתן לנו את השבת, דיינו.

אלו נתן לנו את התורה דיינו.

אלו הכניסנו לארץ ישראל דיינו.

Dayeinu

Ilu hotzi hotzianu, hotzianu mimitzrayim, hotzianu mimitzrayim daiyenu.

DAI DAI-YE-NU, DAI-DAI-YE-NU, DAI-DAI-YE-NU, Dayenu, dayenu!

Ilu natan natan lanu, natan lanu et ha-sha-bat, na-tan la-nu et ha-sha-bat, dai-yenu.

DAI-DAI-YE-NU, DAI-DAI-YE-NU, DAI-DAI-YE-NU, Dayenu, dayenu!

God Bless Darfur and Israel

By Dugush, A Darfur refugee

We ask God to bless Darfur
 We ask God to bless Israel
 God Bless Darfur
 God Bless Israel

Motzi Matza

Blessed are You, Lord, our God,
 King of the universe, who brings
 forth bread from the earth.
 Blessed are You, Lord, our God,
 King of the universe, who has
 sanctified us with His
 commandments and commanded
 us concerning the eating of
 Matza.

Maror - Bitterness

The Maror (bitter herbs) reminds
 us that difficulties, bitterness and
 suffering are all an integral part
 of our struggle, and are better
 than accepting inequalities.

Rabbi Levi says [the charoset] is
 in memory of the apple. Rabbi
 Yochanan says it is in memory of
 the mortar. Abbaye said: one
 therefore has to make it sharp
 and make it thick, sharp in
 memory of the apple and thick in
 memory of the mortar. In the
 Jerusalem Talmud it says that
 there are those who make the
 charoset in memory of the
 blood...

If the charoset is to remind us of
 the mortar used in the cruel task
 of building the pyramids, and of
 the blood spilt in this horrific
 exploitation, what is the
 connection with the apple? The
 idea probably relates to the
 rabbinic legend that in Egypt the
 Hebrew women went out into the
 fields with food for their men.

מוציא מצה

ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם
 המוציא לחם מן הארץ.
 ברוך אתה יי אלהינו מלך העולם,
 אשר קדשנו במצותיו וצונו על אכילת
 מצה.

מרור

המרור מזכיר לנו שהקושי,
 המרירות והסבל, שהם חלק בלתי
 נפרד ממאבקנו, עדיפים על
 ההשלמה עם אי השוויון.

רבי לוי אומר, החרוסת - זכר
 לתפוח, רבי יוחנן אומר זכר לטיט.
 אביי אומר: לכן צריך שהחרוסת
 תהיה חדה וסמיכה. חדה כזכר
 לתפוח, סמיכה כזכר לטיט.
 בתלמוד הירושלמי מופיע החרוסת
 כזכר לדם.

אם החרוסת מזכירה לנו את
 הטיט בעבודת הפרך בבניית
 הפירמידות, ואת יריקת הדם
 שבניצול הנורא, מה הקשר לכל זה
 עם התפוח? הרעיון קשור אולי
 לאגדה המספרת שבמצרים הנשים
 העבריות היו יוצאות אל בעליהן אל
 מחנה העבודה ומאכילות את
 בעליהן שם... משהיו אוכלים
 ושותים, היו נוטלות המראות
 ומביטות בהן עם בעליהן. זאת
 אומרת אתה נאה ממני, וזה אומר
 את נאה ממני. ומתוך כך היו
 מרגילים עצמם לידי תאוה, ופרים
 ורבים... מאחורי עצי התפוח...

There they took out mirrors and sat together looking at their reflections. The women would say to the men how much better they looked, and the men would then argue, saying they - the men - looked better. In this way the women aroused the men to love - beneath the apple trees. The charoset thus comes to represent the solidarity and love which enables people to outlive slavery and outlast tyranny. What is its equivalent in today's world? What does a people need to keep going in spite of oppression? What do refugees need to maintain their morale far from their homes in alien surroundings, amidst countless practical and emotional difficulties? What are the essential ingredients of this kind of 'charoset'?

Shulchan Aruch - Bon Appétit

When the Seder is drawing to a close, this is the time to express hope for redemption and freedom – to reach Jerusalem. This is the time to dream...each one of us of our personal "Jerusalem"...

Happy Freedom Day

החרוסת מסמלת אם כן, את הסולידריות והאהבה המאפשרת להתעלות על העבדות והרודנות. איך זה מתורגם להיום? למה לנו זקוקים על מנת להמשיך הלאה למרות הדיכוי? מה הפליטים צריכים כדי להחזיק את עצמם נפשית רחוק מבתיהם, בסביבה זרה, ובמבוך של קשיים נפשיים, רגשיים ומשעיים? מה הם החומרים מהם מכינים סוג כזה של "חרוסת"?

שולחן ערוך – בתיאבון

כחלק מתודעת הגרות שאנו חווים בליל הסדר, לקראת סוף הסדר שלנו, אנו מייחלים לגאולה ולחירות – להגיע לירושלים. זהו הזמן לחלום, כל אחד על "ירושלים" שלו.

חג חרות שמח

אליהו

במסורת היהודית נהוג לשמור כוס לאליהו הנביא שמסמל את בוא הגאולה. אנו מאמינים שבכוחות משותפים נוכל להביא את הגאולה ולחולל שינוי בחברה, כך שכל אדם ישמיע את קולו, יהנה משוויון הזדמנויות ומאפשרות למימוש עצמי. אנחנו מנצלים את הפסח כדי לחבר את הסיפורים הנפרדים שלנו וליצור סיפור חדש של חרות. עלינו לחצות ימים רבים בדרך לשינוי לפני שניכנס לעידן חדש צודק יותר, חופשי יותר, שלם יותר ומתוקן יותר.

Elijah

In the Jewish tradition it is customary to save a glass for Elijah the prophet, who symbolizes the coming of salvation.

We believe that jointly we can bring salvation and cause a change in society, so that each member can speak and be heard. Every individual will partake in the equal opportunity that allows him to fulfil himself.

We join at Passover to connect our separate stories into the story of new freedom. We have a wilderness of change to cross before we can enter a new era of greater justice, greater freedom, greater peace, and deeper healing.

הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד

How good and pleasant it is for brothers & sisters to sit together

Hine Ma Tov U'Ma Naim Shevet Achim Gam Yachad

There is something in the soul that cries out for freedom. There is something deep down within the very soul of man that reaches out for Canaan. Men cannot be satisfied with Egypt. They try to adjust to it for awhile. Many men have vested interests in Egypt, and they are slow to leave. Egypt makes it profitable to them; some people profit by Egypt. The vast majority, the masses of people, never profit by Egypt, and they are never content with it. And eventually they rise up and begin to cry out for Canaan's land.

Martin Luther King

ישנו משהו בנשמה שזועק לחופש. ישנו משהו עמוק עמוק בתוך נפשו של כל אדם שמבקש את ארץ כנען. אנשים אינם יכולים להסתפק במצרים, ובשלב כלשהו הם נעמדים וזועקים להגיע לארץ כנען...

מרטין לותר קינג

We shall overcome
We shall overcome.
We shall overcome some day!
Deep in my heart, I do believe,
We shall overcome some day.

We'll walk hand in hand..
We'll walk hand in hand..
We'll walk hand in hand some day!
Deep in my heart, I do believe,
We'll walk hand in hand some day!

Black and white together...
Black and white together...
Black and white together... some day!
Deep in my heart, I do believe,
Black and white together... some day!

Christian, Muslim, Jew
Christian, Muslim, Jew
Christian, Muslim, Jew, Today
Deep in my heart, I do believe,
Christian, Muslim, Jew, Today

We are not afraid
We are not afraid
We are not afraid Today
Deep in my heart, I do believe,
We are not afraid Today

The people shall be free...
The people shall be free...
The people shall be free... All days
Deep in my heart, I do believe,
The people shall be free... All days

We shall live in peace...
We shall live in peace...
We shall live in peace... some day
Deep in my heart, I do believe,
We shall live in peace... some day

We shall overcome
We shall overcome.
We shall overcome some day!
Deep in my heart, I do believe,
We shall overcome some day.

Download this Hagada on:

<http://www.btfila.org/5769/plitim09.pdf>

Special thanks:

Ashley Cecil, 'the Painting Activist'
www.ashleycecil.com

Ronen Goldman, photographer

Kineret Kahana, translator

Noa Tamir, graphic design and editing

Rabbi Wittenberg

In Israel today there are close to 17,000 asylum seekers and refugees. Most of those entering Israel are from Eritrea (6,500 including 500 minors) and Sudan (5,000 including 600 minors). In Eritrea, individuals are fleeing from political and religious persecution, whilst Darfuris are escaping from a brutal conflict in Western Sudan and Christian individuals in South Sudan are leaving persecution to which they were subjected by the government.

As only 170 people have gained refugee status according to the UN Convention of 1951, most are left in a state of limbo, with the constant possibility of arrest. These asylum seekers cannot access healthcare, despite numerous medical problems, including trauma. They are denied the right to work, leaving many destitute and homeless. About 50 asylum seekers sleep in Levinsky Park, the venue of our Seder, every night.

On crossing the border from Sinai to Israel, some are returned to Egypt despite human rights violations known to take place there, including deportation to the very place from which the asylum seekers are fleeing. 1,500 people are being held indefinitely in detention, including around 250 women and children.

The most vulnerable members of society are being left without any assistance in rebuilding their shattered lives. A more just, speedier and consistent policy must be put in place to protect those who cannot protect themselves.

בישראל חיים קרוב ל-17,000 מבקשי מקלט ופליטים. רובם מגיעים מאריתריאה (6,500 ביניהם 500 קטינים) וסודאן (5,000 ביניהם 600 קטינים). הפליטים מאריתריאה בורחים מרדיפה על רקע פוליטי ודתי, בעוד הדארפוריים בורחים מקונפליקט אלים במערב סודאן ופליטים נוצרים בדרום סודאן בורחים מרדיפת המשטר.

בעוד ש-170 אנשים זכו למעמד פליט המוכר על ידי האו"ם, רוב האנשים שהגיעו לארץ נותרו במצב של אי-ודאות כאשר בכל רגע יכולים לעצור אותם. למבקשי מקלט אלו אין גישה לשירותי בריאות, למרות מגוון בעיות רפואיות בין השאר טראומה. לפליטים אלו אין רישיון לעבוד בארץ ולכן רבים נותרים חסרי כל, ללא קורת גג. כ-50 מבקשי מקלט ישנים בגינת לוינסקי, בה נערך הסדר, כל לילה.

בעת חציית הגבול מסיני לישראל מוחזרים מבקשי מקלט למצרים למרות שידוע על הפרות זכויות אדם שמתרחשות שם, ביניהן השבתם למקום ממנו ברחו. 1,500 אנשים מוחזקים במעצר ללא תאריך שחרור, ביניהם 250 נשים וטף.

החוליות החלשות ביותר בחברה נותרות ללא סיוע בבניית חייהם המרוסקים מחדש. אנו זקוקים למדיניות יותר צודקת, מהירה ועקבית על מנת להגן על אלו שלא יכולים להגן על עצמם.